

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1966

Vyhlásené: 5. 8. 1966 Časová verzia predpisu účinná od: 01.01.1997 do: 31.03.2002

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

62

VYHLÁŠKA

Štátnej plánovacej komisie

z 25. júla 1966

o zásadách pre skracovanie pracovného času a pre úpravu pracovných a prevádzkových režimov

Štátna plánovacia komisia vyhlasuje spolu so Štátnou komisiou pre financie, ceny a mzdy a po dohode s Ústrednou radou odborov tieto zásady pre skracovanie týždenného pracovného času na 43 a 44 hodín a pre úpravu pracovných a prevádzkových režimov pri zachovaní 46 hodinového pracovného času schválené vládou na vykonanie § 83 ods. 3 a § 85 Zákonníka práce:

I. Základné zásady

1. U zamestnávateľov, u ktorých sa zatiaľ zachoval 46 hodinový týždenný pracovný čas, umožňuje sa upraviť pracovný a prevádzkový režim tak, aby z toho vyplynul pre pracujúcich jeden deň voľna v priebehu štyroch týždňov.
2. Umožňuje sa
 - a) skrátiť pracovný čas na 42 hodín týždenne (t. j. zaviesť najviac 3 voľné dni v priebehu štyroch týždňov) v ťažbe uhlia, rúd a keramických surovín, na banských pracoviskách geologického prieskumu a v nepretržitých výrobných prevádzkach (pri vysokých peciach, v oceliárňach, valcovniach, koksovniach, elektrárňach, plynárňach, transformovniach, rozvodniach, nepretržitých chemických prevádzkach, papierňach, cementárňach, vápenkách, ťažbe nafty, výrobe drevovláknitých dosák, škrobárňach, vodárňach a pod.), ako aj v ostatných trojsmenných výrobných prevádzkach;
 - b) v dvojsmenných výrobných prevádzkach zaviesť najviac tri voľné dni v priebehu štyroch týždňov pri postupnom skracovaní pracovného času až na 43 hodín týždenne;
 - c) skrátiť pracovný čas na 44 hodín týždenne (t. j. zaviesť najviac 2 voľné dni v priebehu štyroch týždňov) v ostatných organizáciách.
3. Ustanovenie predchádzajúceho bodu sa nevzťahuje na zamestnávateľov (pracoviská), u ktorých je pracovný čas na základe iného opatrenia skrátený pod uvedené hranice.
4. Viac voľných dní, než je uvedené v bodoch 1 a 2, možno v priebehu štyroch týždňoch výnimočne zaviesť na najdôležitejších stavbách a stavbách na území hlavného mesta; ďalej v stavebných, montážnych a geodetických organizáciách, organizáciách geologického prieskumu a v lesnej prvovýrobe, ak veľká časť zamestnancov je odlúčená od svojho bydliska, a u zamestnávateľov, kde povaha práce nedovoľuje rozvrhnutie pracovného času na všetky pracovné dni v týždni.
5. V odvetviach, kde to vyžaduje povaha práce alebo podmienky prevádzky (v rastlinnej výrobe v poľnohospodárstve, v lesnej prvovýrobe, v stavebníctve a pod.), možno rozvrhnúť pracovný čas diferencovane v priebehu dlhšieho než štvortýždenného obdobia.
6. Skrátený pracovný čas (upravené režimy) možno zavádzať len v ucelených organizačných jednotkách (v podnikoch, v závodoch, v prevádzkach), nie na jednotlivých pracovných miestach.

7. Zamestnávateľa nemusia zavádzať skrátený pracovný čas (upravené režimy) k jednotnému dátumu; termín schvaľuje nadriadený ústredný orgán a pre zamestnávateľov podriadených národným výborom nadriadený krajský národný výbor, prípadne Národný výbor hlavného mesta Prahy (ďalej len „krajský národný výbor“) po dohode s príslušným odborovým orgánom podľa toho, ako si pre to zamestnávateľa vytvoria podmienky podľa ďalej uvedených zásad.
8. Skrátenie pracovného času (úpravu režimov) podľa predchádzajúcich bodov schvaľujú pre podriadených zamestnávateľov vedúci ústredných orgánov a rady krajských národných výborov po dohode s príslušnými odborovými orgánmi podľa ďalej uvedených zásad a ukazovateľov plánu; pritom zabezpečujú, aby prevádzkové a pracovné režimy boli dohodnuté s príslušnými orgánmi.
9. Vedúci ústredných orgánov a rady krajských národných výborov sú povinní
 - a) využiť skracovanie pracovného času na posilnenie zainteresovanosti na ďalšom zhosťodárnení výroby, na zvýšené využitie základných fondov, na dôraznejší postup pri likvidácii neefektívnych prevádzkárni, na upevnenie pracovnej disciplíny a na zvyšovanie iniciatívy pracujúcich tak, aby sa dosiahli priaznivejšie výsledky v rozvoji národného hospodárstva, než predpokladá plán;
 - b) dôsledne spájať zvýhodnenie dvojsmenných výrobných prevádzok podľa bodu 2/b s vypracovaním a realizáciou konkrétneho programu uplatnenia plnej dvojsmennej prevádzky a likvidácie neefektívnych prevádzkárni všade tam, kde je to ekonomicky účelné;
 - c) dôsledne spájať zavedenie skráteného pracovného času so zavedením poriadku do pracovných a prevádzkových režimov a s dôsledným odstránením režimov, ktoré nie sú v súlade s platnými predpismi.
10. Rady krajských národných výborov sú povinné koordinovať zavedenie skráteného pracovného času (upravených režimov) u zamestnávateľov v spolupráci s krajskými energetickými podnikmi a príslušnými dopravnými organizáciami a po dohode s krajskou odborovou radou podľa ďalej uvedených zásad.

II. Zásady pre organizáciu prechodu na 42, 43 a 44 hodinový týždenný pracovný čas a upravené pracovné a prevádzkové režimy pri 46 hodinovom týždennom pracovnom čase

Základné ekonomické predpoklady

11. Prechod na skrátený týždenný pracovný čas (upravené režimy) sa uskutoční vytvorením predpokladov z vlastných zdrojov v rámci podmienok štátneho plánu na rok 1966, smerných úloh štvrtého päťročného plánu a úloh ustanovených konečným znením štvrtého päťročného plánu po jeho schválení, t. j. bez ohrozenia plnenia výrobných úloh, bez zníženia kvality výroby alebo zhoršenia služieb pre obyvateľstvo, bez požiadaviek na ďalšie pracovné sily, mzdové prostriedky, investície, elektrické výkony, osobnú a nákladnú dopravu a bez zhoršenia hospodárskeho výsledku. Zamestnávateľom, ktorí nesplnia tieto predpoklady, skrátenie pracovného času sa nepovolí.
12. Úbytok fondu pracovného času musí sa uhradiť využitím vnútorných rezerv, najmä trvalým zvýšením technickoorganizačnej úrovne výroby a služieb a dôsledným využívaním pracovného času.
13. Prechodom na skrátený pracovný čas nesmie vzrastať nadčasová práca, ale naopak jej podstatné obmedzenie treba považovať za nevyhnutnú podmienku skracovania pracovného času a za prvý krok pri jeho príprave.

Pracovné a prevádzkové režimy

Pri skracovaní pracovného času (úprave režimov) sa zavádzajú také pracovné a prevádzkové režimy, ktoré vyhovujú pracujúcim a rešpektujú potreby spoločnosti. Prítom treba vychádzať z týchto hľadísk:

14. Vzhľadom na záujmy pracujúcich bude väčšinou účelné pri skrátení pracovného času (úpravy režimov) zachovať v zásade osemhodinovú dĺžku smien a umožniť tak pracujúcim získať ďalšie dni voľna. K skráteniu uvedenej dĺžky smeny pristupovať len výnimočne, napr. vo výrobe, kde

je to žiadúce zo zdravotných dôvodov alebo kde bude z iných vážnych dôvodov nevyhnutné ponechať plnú šesťdennú prevádzku bez cyklického striedania zamestnancov.

Nepripustiť predĺžovanie smien v pondelok až v piatok; pokiaľ je nevyhnutné čiastočné nadpracovanie dní pracovného voľna, zabezpečiť s ohľadom na miestne podmienky predovšetkým čiastočné predĺženie zvyšujúcich neplných sobotných smien.

15. Prechod na skrátený pracovný čas (upravené režimy) z hľadiska potrieb spoločnosti nesmie
 - a) vo výrobných organizáciách zhoršiť využitie základných fondov, ale musí prispieť k ich lepšiemu intenzívnemu i časovému využitiu, najmä zvyšovaním smennosti. Za základný pracovný a prevádzkový režim treba preto považovať dvojsmennú prevádzku tam, kde je to ekonomicky účelné, avšak trojsmennú alebo nepretržitú prevádzku treba zachovať, prípadne novo zaviesť tam, kde je to nevyhnutné alebo účelné z technologických, kapacitných, energetických alebo dopravných dôvodov, alebo tam, kde z ekonomických dôvodov nemožno nechať zaháľať nákladné zariadenia;
 - b) v odvetviach služieb zhoršiť uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Preto skrátenie pracovného času (úprava režimov) v týchto odvetviach musí sa zabezpečovať bez skracovania prevádzkového času spravidla cyklickým striedaním zamestnancov; skracovať čas predaja v obchode a verejnom stravovaní možno len výnimočne v niektorých typoch malých predajní (prevádzkárni verejného stravovania) podľa smerníc príslušného ústredného orgánu; skracovať prevádzkový čas na poštách možno len výnimočne pri niektorých kategóriách najmenších pôst po dohode s národnými výbormi;
 - c) negatívne ovplyvňovať nadväzujúce odvetvia. Preto pri príprave pracovných a prevádzkových režimov musia závody dbať na pokyny krajských národných výborov (§ 93 Zákonníka práce); nové pracovné a prevádzkové režimy musia sa dohodnúť s príslušnými orgánmi z hľadiska spotreby elektrickej energie a dopravy (body 18 až 23). Pri podrobnom vypracovaní týchto režimov v jednotlivých prevádzkach treba spolupracovať aj so zdravotníckymi orgánmi, aby pracovné režimy umožňovali optimálny prínos tak z hľadiska zdravotného, ako aj z hľadiska pracovnej výkonnosti.
16. Pre rôzne pracovné úseky (hlavnú výrobu, údržbu, nakládku, vykládku a pod.) možno uplatniť rôzne pracovné grafy; prevádzkový režim správy závodov a administratívy musí sa podriaďiť potrebám prevádzky.
17. Nové pracovné a prevádzkové režimy zamestnávateľov podriadených národným výborom nesmú byť v rozpore so zásadami, ktoré na príslušných úsekoch centrálny určujú ústredné orgány (napr. pre úpravu času predaja v maloobchode, pre prevádzku zdravotníckych zariadení a pod.).

Rovnomernosť odberu elektriny

18. Zamestnávateľia, ktorí hodlajú skrátiť pracovný čas (upraviť režimy), sú povinné najneskôr v období ustanovenom pre dojednávanie spotrebných diagramov prerokovať návrhy zmien pracovného a prevádzkového režimu s príslušnými orgánmi energetiky.
19. Príslušnými sú tie orgány energetiky, ktoré až doteraz potvrdzujú spotrebné diagramy; spotrebitelia s príkonom do 1 MW rokujú spravidla s príslušným okresným záväzkom krajského energetického podniku, spotrebitelia s príkonom nad 1 MW rokujú obvykle priamo s krajskými energetickými podnikmi.
20. Spotrebné diagramy, ktoré vyplývajú z nového pracovného a prevádzkového režimu, musia rešpektovať potreby energetiky. V pondelok až v piatok nesmie dôjsť k zvýšeniu spotreby elektriny pred zavedením nového pracovného režimu.
21. Prípadné rozpory medzi záväzkami a krajskými energetickými podnikmi riešia odborové riaditeľstvá a krajské národné výbory s ústredným riaditeľstvom Československých energetických závodov v Prahe.

Rovnomernosť nárokov na dopravu

22. Prechod na skrátený pracovný čas (upravené režimy) nesmie mať za následok nevyužívanie základných prostriedkov v doprave a nahromadenie nárokov na osobnú i nákladnú prepravu v pracovných dňoch a nesmie vyvolať v doprave potrebu nových pracovných síl a prostriedkov. Nakládka i vykládka musí sa zabezpečiť po celý týždeň.

23. Prechod na skrátený pracovný čas (upravené režimy) musí dohodnúť v železničnej doprave
- a) príslušný ústredný orgán za všetkých zamestnávateľov s mesačným prísunom viac ako 3500 vozových jednotiek s Ministerstvom dopravy;
 - b) zamestnávatelia, ktorí majú mesačný prísun viac ako 500 vozových jednotiek, so správou dráhy;
 - c) zamestnávatelia, ktorí majú mesačný prísun viac ako 150 vozových jednotiek, s prevádzkovým oddielom;
 - d) zamestnávatelia, ktorí majú mesačný prísun do 150 vozových jednotiek, so železničnou stanicou; prípadné rozpory rieši Ministerstvo dopravy;
- v cestnej a mestskej doprave
používatelia verejnej cestnej dopravy, nákladnej i autobusovej a mestskej dopravy s príslušným krajským národným výborom.
Pri linkách presahujúcich hranice kraja postupuje príslušný krajský národný výbor vo vzájomnej dohode so všetkými ostatnými zúčastnenými krajskými národnými výbormi; prípadné potrebné zmeny na diaľkových linkách schvaľuje na návrh zúčastnených krajských národných výborov Ministerstvo dopravy.
24. Ústredný orgán (krajský národný výbor) určí podľa týchto zásad rozsah a podmienky skracovania pracovného času (úpravy režimov) pre zamestnávateľov ním riadených.
25. Podmienky pre zavedenie skráteného pracovného času (upravených režimov) sa musia vytvárať predovšetkým na jednotlivých podnikoch (u zamestnávateľov), kde je ťažisko technickoekonomickej prípravy.
26. Zamestnávatelia môžu zaviesť skrátený pracovný čas (upravené režimy) len so súhlasom svojho ústredného orgánu (pri podnikoch riadených národnými výbormi so súhlasom krajského národného výboru). Ústredný orgán (krajský národný výbor) tiež rozhodne, či ucelenou organizačnou jednotkou v zmysle bodu 6 sa v jednotlivých prípadoch rozumie celý podnik, či závod alebo len prevádzka, prípadne i cech, farma, železničná stanica, lokomotívne a vozové depo, predajňa, závod verejného stravovania a pod. Ústredné orgány (krajské národné výbory) sú povinné vypracovať v súlade s týmito zásadami vzorové pracovné režimy ako pomôcku podriadeným organizáciám pre zavedenie skráteného pracovného času (upravených režimov).
27. Ústredné orgány (krajské národné výbory) sú pri tomto udeľovaní súhlasu povinné najmä preveriť, či sú splnené základné predpoklady podľa bodov 11 až 13 a či nové pracovné a prevádzkové režimy boli dohodnuté s príslušnými orgánmi podľa bodov 14 až 23. Sú tiež povinné preverovať, či zamestnávateľ tieto predpoklady trvale dodržiava i po zavedení skráteného pracovného času (upravených režimov). V odôvodnených prípadoch uloží zamestnávateľovi návrat k pôvodnému týždennému pracovnému času.
28. Ústredný orgán (krajský národný výbor) môže rozhodovaním podľa bodu 26 a 27 poveriť nižšie zložky (odborové riaditeľstvá, okresné národné výbory).
29. Krajské národné výbory sú povinné v spolupráci s príslušnými orgánmi energetiky a dopravy v súlade s § 93 Zákonníka práce koordinovať uplatnenie pracovných a prevádzkových režimov u všetkých zamestnávateľov na území kraja.
Zavádzanie dní pracovných voľna koordinujú tak, aby v maximálnej miere boli jednotnými dňami pracovného voľna soboty v párných týždňoch roku 1966 a obdobne soboty nasledujúce vždy za štrnásť dní v ďalších rokoch. Výnimku možno pripustiť pre nepretržité prevádzky, služby a ostatné úseky, ak je to z prevádzkových dôvodov nevyhnutné; obdobne v prípadoch odôvodnených miestnymi podmienkami možno pripustiť výnimku pre dvojsmenné výrobné prevádzky (v troch voľných dňoch namiesto dvoch voľných sobôt v párných týždňoch a jednej v nepárných týždňoch a jednu v párnom týždni), ak sa preukáže, že sa tým nesťažia podmienky v nadväzujúcich odvetviach, najmä v doprave, energetike, obchode a v ostatných službách.
30. Na ústredných orgánoch štátnej správy, na národných výborech a na ostatných štátnych orgánoch môže sa skrátený pracovný čas podľa bodu 2 zaviesť len po rozhodnutí vlády. Zásady pre úpravu pracovných režimov pri 46 hodinovom týždennom pracovnom čase (bod 1) na týchto orgánoch sú uvedené v bodoch 31 až 37.

III. Zásady pre úpravu pracovného času pri zachovaní 46 hodinového týždenného pracovného času na ústredných orgánoch štátnej správy, na národných výboroch a na ostatných štátnych orgánoch

Na zabezpečenie jednotného postupu na ústredných orgánoch štátnej správy, na národných výboroch a na ostatných štátnych orgánoch pri vykonávaní ustanovení Zákonníka práce o rozvrhnutí pracovného času, o určovaní jeho začiatku a konca a o poskytovaní prestávok v práci sa ustanovujú tieto zásady:

31. Týždenný pracovný čas sa na ústredných orgánoch štátnej správy, na národných výboroch a na ostatných štátnych orgánoch rozvrhuje na šesť pracovných dní tak, že v sobotu je pracovný čas spravidla kratší.
 32. Aby sa fyzické osoby mohli obracať so svojimi vecami na štátne orgány mimo svojho pracovného času, rozvrhnú vedúci štátnych orgánov a na národných výboroch ich rady, ak to vyžadujú miestne potreby a podmienky, pracovný čas na týchto orgánoch tak, že jeden deň v týždni bude sa končiť neskôr ako v ostatné dni, nie však neskôr ako o 18,00 hod.
 33. Vedúci štátnych orgánov a na národných výboroch ich rady rozvrhnú pracovný čas na týchto orgánoch tak, aby z toho vyplynul pre ich zamestnancov striedavo jeden deň voľna v priebehu štyroch týždňov pri zachovaní 46 hodinového priemerného týždenného pracovného času.
 34. Začiatok pracovného času na štátnych orgánoch určia ich vedúci a na národných výboroch ich rady v rozmedzí od 6,30 do 7,30 hod.; v Prahe sa môže s ohľadom na dopravné pomery určiť začiatok pracovného času na štátnych orgánoch v rozmedzí od 6,30 hod. do 8,00 hod.
 35. Začiatok a koniec pracovného času na štátnych orgánoch treba určiť tak, aby sa ich zamestnancom zabezpečila primerane dlhá prestávka na obed. Táto prestávka sa nezapočítava do pracovného času a musí sa preto nadpracovať. Ak sa zamestnancom neposkytuje ďalšia pracovná prestávka na jedlo a oddych podľa § 89 ods. 1 Zákonníka práce, započítava sa z prestávky na obed do pracovného času 15 minút.
 36. Vedúci štátnych orgánov a na národných výboroch nižších stupňoch ich rady sú povinní dbať pri úpravách pracovného času podľa týchto zásad na pokyny krajského národného výboru vydané po dohode s krajskou odborovou radou na zabezpečenie plynulej dopravy pracujúcich a zásobovania elektrinou, plynom a vyhrievacou parou.
 37. Ostatnými štátnymi orgánmi podľa týchto zásad sú orgány štátnej správy podriadené ústredným orgánom štátnej správy alebo národným výborom, súdy a prokuratúry.
- IV. Zásady pre riešenie mzdových a pracovnoprávných otázok v súvislosti so skracovaním týždenného pracovného času (úpravou režimov)

Pracovnoprávne otázky

Brigádnicke voľno

47. V súvislosti so skrátením pracovného času treba zaručovať v pracovných zmluvách brigádnicke pracovné voľno len pri skrátení pracovného času na 44 hodín týždenne. Pri skrátení na 43 a na 42 hodín týždenne možno poskytovať toto voľno len v tých prípadoch, v ktorých zamestnanec vzhľadom na rozvrh pracovného času nebude mať aspoň raz za mesiac dva dni súvislého voľna, z ktorých jeden deň pripadne na nedeľu alebo sviatok.

Študijné voľno účastníkom štúdia popri zamestnaní

48. V tejto etape skrátenia pracovného času sa ponechávajú pracovné úľavy a hospodárske zabezpečenie zamestnancov študujúcich popri zamestnaní v doterajšom rozsahu. Pri ďalšom skracovaní pracovného času treba počítat s obmedzením pracovných úľav a hospodárskeho zabezpečenia.